

2019-06-27
A 2019/01274/MRB

Arbetsmarknadsdepartementet

Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

Uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Länsstyrelsen i Dalarnas län att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting. I uppdraget ingår att inom ramen för länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter och med stöd av kunskaps- och erfarenhetsutbyte på lokal och regional nivå:

- Utveckla och sprida befintliga metoder och rutiner för att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i praktiken på alla länsstyrelser.
- Vid nätverksträffar och andra forum möjliggöra samordning och erfarenhetsutbyte avseende hur tillämpningen av barnets rättigheter säkerställs i praktiken i kommuner och landsting.
- Utifrån länsstyrelsernas regionala kännedom bidra till ett riktat stöd efter behov och förutsättningar i kommuner och landsting.

Syftet med uppdraget är att, i högre utsträckning än idag, bidra till att tillämpningen av barnets rättigheter säkerställs i praktiken på kommunal och regional nivå. Att beslutsfattare och yrkesverksamma i kommuner och landsting har tillgång till kunskap om hur bestämmelserna i barnkonventionen kan tillämpas är avgörande för att ett barnrättsbaserat arbete ska få genomslag på kommunal och regional nivå.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Barnombudsmannen och beakta det arbete som bedrivs inom ramen för Barnombudsmannens uppdrag att under perioden 2017–2019 stödja särskilt berörda statliga myndigheter samt kommuner och landsting i arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheten (S2016/07875/FST och S2016/07874/FST). Uppdraget ska även samordnas med det arbete som pågår inom ramen för Länsstyrelsen i Dalarnas läns uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter.

Uppdraget ska genomföras i dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, särskilt berörda statliga myndigheter och organisationer från det civila samhället. Vid uppdragets genomförande ska även ett jämställdhetsperspektiv beaktas och arbetet ska bidra till Sveriges genomförande av Agenda 2030. Vidare bör arbetet som bedrivs inom det uppdrag som Myndigheten för delaktighet har, om att i samarbete med länsstyrelserna ge konkret stöd till kommuner och landsting att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer, beaktas. Även länsstyrelsernas uppdrag att stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i alla åldrar bör beaktas.

Länsstyrelsen i Dalarnas län får för uppdragets genomförande använda 3 500 000 kr under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 5:2 Barnets rättigheter anslagsposten 2. Medlen utbetalas i förskott efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2019. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast i samband med redovisningen av uppdraget den 1 mars 2020.

En redovisning av uppdraget och en ekonomisk redovisning av använda medel ska lämnas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 mars 2020.

Bakgrund

I juni 2018 beslutade riksdagen att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag (prop. 2017/18:186, bet. 2017/18:SoU25, rskr. 2017/18:389). Den 1 januari 2020 träder lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter i kraft.

Artikel 42 i barnkonventionen anger konventionsstatens skyldighet att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra barnkonventionens bestämmelser allmänt kända. Artikel 4 i konventionen förpliktar staterna att vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra rättigheterna i konventionen.

Vikten av insatser för att stärka kunskapen om barnkonventionen betonas också i den av riksdagen antagna strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232, bet. 2010/11:SoU3, rskr. 2010/11:35). Här konstateras bl.a. att kunskap om barnets rättigheter och vad dessa rättigheter innebär i praktiken är en grundförutsättning för att leva upp till åtagandena enligt barnkonventionen.

Barnrättighetsutredningen konstaterar i sitt betänkande att det finns brister i tillämpningen av barnets rättigheter inom olika verksamhetsområden. En orsak som utredningen lyfter fram är otillräcklig kunskap om barnets rättigheter, särskilt hur de ska realiseras i rättstillämpningen (SOU 2016:19 och prop. 2017/18:186 s. 101).

Regeringen beslutade i oktober 2016 om en strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17: 29). I strategin betonas vikten av att säkerställa att aktörer inom offentlig verksamhet har kunskap om Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och vilka krav dessa innebär för den egna verksamheten. Inom ramen för strategin har Länsstyrelsen i Dalarnas län ett samordnings- och utvecklingsansvar för länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter (Ku2017/00707/DISK). Arbetet bedrivs inom ramen för ett nätverk för mänskliga rättigheter och har bl.a. resulterat i framtagande och implementering av ett metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt i länsstyrelsernas verksamhet.

Barnombudsmannen har enligt lag i uppgift att driva på genomförandet av barnets rättigheter, vilket också innefattar att genomföra insatser som bidrar till att utveckla och sprida kunskap om tillämpningen av barnkonventionen. Barnombudsmannen har även i uppdrag att under perioden 2017–2019 stödja särskilt berörda statliga myndigheter samt kommuner och landsting i arbetet med att säkerställa tillämpningen av bestämmelserna i barnkonventionen (S2016/07875/FST och S2016/07874/FST). Uppdraget har bl.a. resulterat i att Barnombudsmannen har vidareutvecklat sitt arbete för att kunna erbjuda relevant och verksamhetsanpassat stöd för myndigheter,

kommuner och landsting, ett arbete som kallas Barnrätt i praktiken. Som exempel kan bl.a. nämnas framtagande av ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner i prövningen av barnets bästa enligt barnkonventionen och genomförande av ett antal webbseminarier med olika barnrättsliga teman.

Av länsstyrelsernas instruktion (SFS 2007:825 5 § p. 3) framgår att länsstyrelserna har ett sektorsövergripande ansvar och att de vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn ska analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barnets bästa.

I februari 2014 gav regeringen Länsstyrelsen i Jönköpings län i uppdrag att i samverkan med övriga länsstyrelser lämna förslag på hur länsstyrelserna skulle kunna utgöra en regional stödstruktur för att bidra till att barns rättigheter tillgodoses på lokal och regional nivå (S2014/1697/FST). Uppdraget redovisades i december 2014.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen anser att det i samband med en inkorporering av barnkonventionen behövs en särskild förstärkning vid sidan av det arbete som redan pågår och de satsningar som görs, bl.a. inom ramen för regeringens strategiska arbete för mänskliga rättigheter. Erfarenheter från andra länder visar att en inkorporering av barnkonventionen i nationell lagstiftning aktualiserar frågor om hur barnets rättigheter kan och bör omsättas i praktiken av offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå (prop. 2017/18:186 s. 92). Med anledning av att barnkonventionen blir lag den 1 januari 2020 är det därför angeläget med kunskapshöjande insatser om barnkonventionen och tillämpningen av den. För ett effektivt genomförande av barnets rättigheter är det av betydelse att bland olika yrkesgrupper och beslutsfattare inom statliga myndigheter, kommuner och landsting fortsätta höja kompetensen om barnkonventionen, om de fakultativa protokoll som Sverige har tillträtt och om barnets rättigheter (prop. 2017/18:186 s. 98).

De flesta verksamheter som rör barn finns i kommuner och landsting, t.ex. inom socialtjänst, utbildning och barnomsorg, fysisk planering, hälso- och sjukvård och kultur och fritid. Att beslutsfattare och yrkesverksamma i kommuner och landsting har tillgång till kunskap om hur bestämmelserna i barnkonventionen kan tillämpas är avgörande för att ett barnrättsbaserat arbete ska få genomslag på kommunal och regional nivå. Mot denna

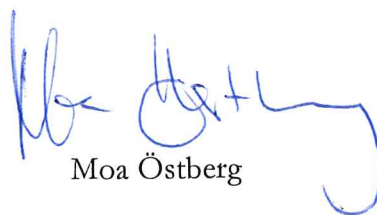
bakgrund är kommuner och landsting en fortsatt viktig målgrupp i kunskapslyftet för barnets rättigheter.

Länsstyrelsernas verksamhet rymmer en rad olika frågor som rör barnets rättigheter, såsom insatser mot sexuell exploatering och människohandel, hedersrelaterat våld, barn som bevittnar våld, nationella minoriteter, bostadsbyggande, samhällsplanering och kultur. Därtill har länsstyrelserna en viktig roll vad gäller respekten för barnets rättigheter i kommunal och regional verksamhet. Denna roll omfattar både att beakta barnkonventionen inom ramen för länsstyrelsernas tillsyn av bl.a. kommunal verksamhet och att stödja kommunernas och landstingens arbete med dessa frågor. Länsstyrelserna har vidare sedan 2014 utvecklat sitt långsiktiga och systematiska arbete med mänskliga rättigheter inom ramen för samordnings- och utvecklingsuppdraget för mänskliga rättigheter.

Sammantaget anser regeringen därför att länsstyrelserna är en strategisk aktör i arbetet med att öka kunskapen om barnkonventionen och tillämpningen av den. För att ytterligare stärka det pågående arbetet bör därför Länsstyrelsen i Dalarnas län ges medel för att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter liksom stödja kommuners och landstings arbete med frågan. Regeringen anser att Barnombudsmannen med sin uppgift enligt lagen (1993:335) om Barnombudsman och sina erfarenheter fortsatt är en central aktör för att stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting. Det är därför angeläget att uppdraget genomförs i samverkan med Barnombudsmannen.

Åsa Lindhagen

Moa Östberg

Kopia till

Statsrådsberedningen

Socialdepartementet/FST

Finansdepartementet/BA/K/SFÖ

Arbetsmarknadsdepartementet/MRB/JÄM

Barnombudsmannen

Kammarkollegiet

Sveriges Kommuner och Landsting